

Initiativärende Socialdemokraterna i Region Skåne

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden 2023-04-26

Kostnadseffektiv hantering av hörselhjälpmedel

I början av 2018 tog VO Hjälpmedel på sig ansvaret att agera huvudlager för använda hörselhjälpmedel. Syftet var att förbättra förutsättningarna för återanvändning av hörapparater och andra hörseltekniska hjälpmedel. Det rör sig alltså här om hörapparater som varit ute för utprovning och sedan returnerats, det vill säga innan de som är avsedda för vuxna övergått i eget ägande. Tidigare hade audionommottagningarna själva haft lageransvar för använda produkter som fortfarande var så pass nya att de bedömdes kunna rekonditioneras och användas igen. Ofta handlar det om hörapparater som returnerats efter kort tid eftersom de inte visat sig passa för patienten och därför bytts ut.

Sedan 2018 skickas istället använda men fungerande produkter till Region Skånes lager i Staffanstorp, där de ytrengörs och lagerhålls. Om mottagningarna sedan förskriver en produkt som råkar finnas på lagret går ordern dit, och de får sedan ansvar för att rekonditionera och säkerställa funktionsduglighet och säkerhet. De kan emellertid inte se vad som redan finns på lagret och det finns ingen styrning mot att förskriva sådana produkter. Bakgrunden till förändringarna som gjordes 2018 var att återanvändningen av hörapparater ansågs vara för låg, vilket innebar onödiga merkostnader för nyinköp trots att det fanns fullt fungerande använda produkter att tillgå. Region Skåne har fullt kostnadsansvar för nyinköp och förhoppningen var att dessa kostnader skulle minska om hanteringen av använda produkter centraliserades.

Dessa förhoppningar verkar dock av allt att döma kommit på skam. En rapport från VO Hjälpmedel från 2021 konstaterar att andelen återanvända hörselprodukter tvärtom minskade från 23 procent 2018 till 14 procent 2020. Denna minskning beräknas medföra uppemot 4,5 miljoner i ökade årliga kostnader för nyinköp. Därtill kommer kostnaderna för själva lagerhållningen, inklusive personalkostnader och transporter, vilket rapporten beräknar till nästan en miljon om året. Enligt uppgifter från verksamheten har inte heller återanvändningen ökat sedan rapporten skrevs. Orsakerna till minskningen analyseras inte i detalj, men rapporten noterar bland annat att nuvarande system inte ger mottagningarna några incitament att återanvända produkter, eftersom Region Skåne står för hela kostnaden för nyinköp, samtidigt som återanvändning innebär att mottagningarna själva får ansvaret för rekonditioneringen av apparaterna.

Huruvida återanvändningen hade minskat även om det tidigare systemet funnits kvar, och i så fall hur mycket, går naturligtvis inte att avgöra i efterhand, men det är åtminstone tydligt att nuvarande system inte lyckats uppfylla sitt syfte. Nämnden har ett ansvar för att säkerställa en god hushållning med de medel som regionfullmäktige ställt till dess förfogande och bör således se över möjligheterna att göra hanteringen av hörselhjälpmedel mer kostnadseffektiv. Ett annat

Initiativärende Socialdemokraterna i Region Skåne

problem med det nuvarande systemet är att det delar upp ansvaret för hanteringen av återanvända hörapparater mellan huvudlagret och mottagningarna, vilket skapar en otydlighet som kan leda till att hörapparaterna inte återställs till fabriksinställning innan utprovning till ny patient. Det medför i så fall risk för att patienterna utsätts för höga ljud vid utprovningen, vilket i värsta fall skulle kunna orsaka bullerskador.

Det handlingsalternativ som ligger närmast till hands, och som även förordas av rapporten, är att återgå till det system som gällde innan 2018, det vill säga lägga ner huvudlagret och återföra ansvaret för lagerhållning till mottagningarna. Det skulle åtminstone spara den miljon om året som den centrala lagerhållningen kostar, till synes utan att tillföra något påtagligt värde. Besparingen blir dock betydligt större om det också kan bidra till en återgång till den återanvändningsfrekvens som rådde innan nuvarande system infördes, vilket inte är otroligt eftersom det både skulle ge mottagningarna ekonomiska incitament att återanvända produkter och göra det enklare att proaktivt kontrollera vad som finns tillgängligt på lager innan en eventuell order. Det skulle också förtydliga att ansvaret för rekonditioneringen ligger på mottagningarna. Det kan dock inte uteslutas att det kan finnas andra sätt att lösa dessa problem än att återgå till det tidigare systemet, vilket också bör beaktas inför beslut.

Socialdemokraterna föreslår därför:

att förvaltningschefen får i uppdrag att utreda fördelar och nackdelar med alternativet att lägga ner huvudlagret för hörselhjälpmedel och istället återföra lageransvaret till audionommottagningarna.

att förvaltningschefen får i uppdrag att utreda andra sätt att uppnå en mer kostnadseffektiv hantering av hörselhjälpmedel.

För Socialdemokraterna i psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden,

Maria Wharton Stjärnskog